С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д.н. Мария Кирилова Илчева, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, Философски факултет, катедра „Национална сигурност и политически науки“, адрес: Велико Търново, ул. „Теодосий Търновски“ №2, тел: 0888331611, ел. поща: m.ilcheva@ts.uni-vt.bg

на научните трудове, представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“, обявен със заповед на началника на НВУ „Васил Левски“ № РД 02-798/24.07.2026 г. и публикуван в Държавен вестник бр. 71 от 07.08.2026 г., за свободна академична длъжност „доцент висше училище“, за цивилен служител в катедра „Национална и регионална сигурност” във факултет „Сигурност и отбрана” на НВУ „Васил Левски”, в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност”

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 71 от 07.08.2026 г. и на интернет страницата на НВУ „Васил Левски“ за нуждите на катедра „Национална и регионална сигурност“ на факултет „Сигурност и отбрана“, като кандидат участва доктор Валерия – Тереза Тошкова Дончева, главен асистент в катедра „Защита при извънредни ситуации“ на факултет „Сигурност и отбрана” на НВУ „Васил Левски”, гр. Велико Търново.

Велико Търново
2026 г.

1. **Общо представяне на процедурата и кандидата.**

За участие в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в НВУ „Васил Левски“ по област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана”, професионално направление 9.1. „Национална сигурност”, обявен за нуждите на катедра „Национална и регионална сигурност“ на факултет „Сигурност и отбрана“, документи е подал единствен кандидат: **д-р Валерия – Тереза Тошкова Дончева**, главен асистент в катедра „Защита при извънредни ситуации“ на факултет „Сигурност и отбрана” на НВУ „Васил Левски”.

Представените от д-р Валерия - Тереза Дончева материали на хартиен и електронен носител са в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и изискванията на Правилника за подбор и развитие на академичния състав в НВУ „Васил Левски“.

Д-р Валерия - Тереза Дончева е представила общо 29 научни труда, като всички са публикувани след придобиването на ОНС „доктор“ и включват: 1 монография (хабилитационен труд, с обем от 232 стр.), 28 научноизследователски разработки (научни доклади/статии, с общ обем от 292 стр.). Двадесет и осем от трудовете са самостоятелни, а един е в съавторство, което свидетелства за висока степен на самостоятелност на научната работа.

Приемам за становище 29 научни труда, съответстващи на предметната област на обявения конкурс. 27 от представените научноизследователски разработки (научни доклади/статии) за участие в конкурса са публикувани в нереферирани издания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове в страната, а един доклад е публикуван в чуждестранно издание. Положително впечатление прави устойчивото нарастване на публикационната активност на кандидата във времето, като над половината от продукцията (15 труда, включително монографията) е от последните две години.

Научните интереси и публикации на кандидата са в направлението и предметната област на конкурса и отговарят на изискванията и нуждите на учебния процес на катедра „Национална и регионална сигурност“ на факултет „Сигурност и отбрана“. Научната продукция на кандидата е в приложното поле на дисциплините „Военна психология и педагогика“, „Основи на политологията“, „Социална психология“ и „Социални и демографски аспекти на сигурността“.

От представените от д-р Валерия – Тереза Дончева данни, документи и справки се вижда, че същата отговаря както на минималните национални изисквания на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ – общо 485 точки (при изискуеми 400), така и на допълнителните изисквания посочени в Правилника за подбор и развитие на академичния състав в НВУ „Васил Левски“ за заемане на академична длъжност „доцент“ (общо 221,5 точки (при изискуеми 150) в област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана”, ПН 9.1. „Национална сигурност”.

Биографичните данни на д-р Валерия – Тереза Дончева показват последователност в повишаването и надграждането на нейното образователно равнище и квалификация. От представената творческа автобиография е видно, че през 2016 г. кандидатът придобива образователна и научна степен „доктор" в област на висшето образование: 3. „Социални, стопански и правни науки"; професионално направление: 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки" по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство. Кандидатът извършва активна обществена и експертна дейност извън академичната среда. Последователно е заемала различни изборни длъжности във Великотърновски общински съвет, като в мандат 2023 – 2027 изпълнява длъжността председател на Постоянна комисия по „Образование, наука, култура и религии". Д-р Дончева е заемала академични длъжности „асистент" и „главен асистент" в катедра „Национална и регионална сигурност" и катедра „Защита при извънредни ситуации" на факултет „Сигурност и отбрана", както и е била гост преподавател в РУ „Ангел Кънчев".

Има участия в два изследователски проекта, от които един национален в рамките на Национална научна програма „Сигурност и отбрана", одобрена с Решение на Министерски съвет №731/21.12.2021 г. Придобила е допълнителна квалификация в Българско училище за политика „Димитър Паница", Институт за социална интеграция „Фридрих Еберт", както и е участвала в редица професионални курсове за усъвършенстване на дигитални умения и прилагане на иновативни методи в образованието.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата.

Считам, че д-р Валерия Дончева притежава солиден опит като преподавател, съгласно изискванията за академичната длъжност, за която кандидатства. Доказателство за това са провежданите лекции за студенти и курсанти, както и разработените нови учебни курсове. Кандидатът е провеждал лекции и упражнения по няколко учебни дисциплини: „Военна психология и педагогика", „Основи на политологията", „Социална психология", „Социални и демографски аспекти на сигурността и " Психология на лидерството в екстремални ситуации".

В допълнение към учебно-педагогическа дейност, от представените данни е видно, че д-р Валерия Дончева е участвала в разработването на 6 учебни програми и лекционни курсове към тях, включително и презентационните материали. Бих желала да подчертая, че прави впечатление извън аудиторната работа на д-р Валерия Дончева, като осигуряване на занятия в практическа среда извън Университета чрез провеждането на изнесени занятия с курсанти и студенти, специалност „Национална и регионална сигурност" в община Велико Търново.

Във връзка с оценка на приносите на кандидата в научната и научно приложната дейност се обобщават резултати от научните трудове и публикации. В представените за становище материали на д-р Валерия Дончева се откроява интердисциплинарен подход

в изследванията по национална сигурност.

Интердисциплинарността на научната продукция се изразява в системното съчетаване на понятийния апарат и методите на психологията с теорията на националната сигурност. Психологията осигурява обяснителните модели и диагностичните средства, а националната сигурност – проблемното поле, обектите на изследване и критериите за приложимост. На база на разгледаната научна продукция могат да бъдат обособени пет направления на интердисциплинарен синтез, а именно: политическа психология на сигурността, психология на личността и сигурността на индивида, военна и организационна психология, социална психология на групите и конфликтите и обществена и демографска сигурност. В този контекст кандидатът развива нови концепции, теоретични модели и класификации, обосновани с емпирични изследвания и аналитични инструменти, които допълват научното знание за различните аспекти на сигурността.

Научната продукция на кандидата се обединява от обща изследователска теза: устойчивостта на системите за сигурност зависи не само от нормативната, институционалната и техническата им обезпеченост, но и от психологическите характеристики, ценностните нагласи и поведението на хората, които ги изграждат и управляват. В нейния център стои човешкият фактор като структурен и стратегически компонент на националната сигурност, а не само като изпълнителски или кадрови ресурс. Трудовете на кандидата могат да бъдат обобщени в четири взаимосвързани тематични направления.

1) Авторитарната личност, властта и потребността от сигурност - това е водещото направление в научната работа на кандидата, обобщено в монографичния труд. Авторитарната личност е изследвана като многоизмерен психологически и социално-политически конструкт, чиято ключова детерминанта е потребността от сигурност;
2) Военна и организационна психология и управление на човешкия фактор - направлението има приложен характер и е пряко свързано с подготовката на курсанти и военнослужещи. Изследвани са психологическите особености на войнската дейност и на възпитанието във военно-учебна среда, включително преходът от възпитание към самовъзпитание. Емоционалната интелигентност е обоснована като ресурс за преход „от дисциплина към саморегулация“, за лидерство и вземане на решения при стрес;
3) Социалнопсихологически феномени, конфликти и комуникация - изследвани са конформизмът, внушението, подражанието, страхът и паниката като механизми на груповото поведение с двойствена адаптивна и деструктивна роля. Конфликтът е анализиран на организационно равнище, с акцент върху етиката и на обществено равнище чрез обяснителните теории и тяхното значение за социалната и политическата сигурност;
4) Съвременни рискове за националната сигурност и обществената устойчивост -

дезинформацията, фалшивите новини и социалното инженерство са разгледани като форми на психологическо и политическо въздействие и като заплаха за информационната сигурност и демокрацията. Миграцията е изследвана като фактор на демографската сигурност на България и едновременно като риск и като стратегически ресурс;

Научните приноси мога да обобщя в следните направления:

(1) Разширен теоретичен модел на авторитарната личност в контекста на националната сигурност. Новото в научните трудове на кандидата е, че авторитаризмът е отделен от идеологията и е дефиниран като поведенчески модел, който се активира при заплаха и криза.

(2) Концептуализиране на взаимовръзката личност – власт – сигурност. Конфликтът „свобода – сигурност“ обикновено се разглежда нормативно, както в правото и политическата теория. Тук той е анализиран политико-психологично, през склонността на личността да се откаже от независимостта си в търсене на сигурност.

(3) Интердисциплинарен модел за изследване на човешкия фактор в системите за сигурност.

(4 Двойствената роля на личностните и груповите механизми в системите за сигурност. Класическата социална психология разглежда конформизма и подчинението предимно като заплаха за индивидуалната морална автономност. Тук те са преосмислени в контекста на сигурността, където са и условие за дисциплина, координация и мобилизация.

(5) Теоретично обогатяване на военната и организационната психология. Емоционалната интелигентност, мотивацията и организационната социализация са представени като психологически ресурси за професионална ефективност и устойчивост на курсанти и служители.

(6) Комплексен социалнопсихологически подход към съвременните рискове за националната сигурност. Дезинформацията, социалното инженерство, конфликтите, поляризацията, миграцията и демографските процеси са анализирани като взаимосвързани рискове с общ знаменател чрез човешкия фактор.

Научно-приложните приноси могат да се обобщават в следните направления:

(1) Приложна основа за психологически подбор, оценяване и развитие на кадрите.

(2) Насоки за превенция на авторитарни и институционални деформации, изразяващи се в механизми за баланс между дисциплина и професионална автономност

(3) Практически модел за управление и развитие на човешкия фактор във военна и организационна среда

(4) Насоки за организационна социализация, мотивация и управление на персонала

(5) Мерки за управление на груповото поведение, конфликтите и кризисните ситуации.

В заключение може да се отбележи, че д-р Валерия – Тереза Дончева умело съчетава социални и психологически подходи в научните си изследвания в контекста на съвременните кризи и хибридни заплахи за националната сигурност. Класическите психологически конструкти са пренесени в полето на националната сигурност, където са проверени емпирично и са анализирани чрез противоположни аспекти като дисциплина и автономност, контрол и доверие, функционалност и риск. Този широк изследователски профил позволява разглеждане на проблемите на сигурността едновременно през индивидуалната и обществена перспектива, като интегрира психологическите аспекти в интердисциплинарен модел за изследване на човешкия фактор в системите за сигурност.

Кандидатът разполага с необходимите задълбочени знания и аналитични умения по въпросите, които са от фундаментално значение за националната сигурност, и напълно покрива критериите за заемане на академичната длъжност „доцент“. Представените резултати имат ясно изразено практическо приложение, включително в обучението на курсанти и специализанти в НВУ „Васил Левски“.

Обосновано може да се приеме, че формулираните приноси и получени резултати са лична заслуга на кандидата, а доказателства за тяхната значимост са цитиранията на научни публикации на кандидата. Посочени са: 1 цитиране в реферирано издание и колективни томове с научно рецензиране, както и 17 цитирания в нереферирани издания с научно рецензиране.

3. Становище относно наличието или липсата на плагиатство.

Към момента на изготвяне на становището не ми е известно да е получен неанонимен и мотивиран писмен сигнал за установяване на плагиатство в публикациите на кандидата.

4. Критични бележки и препоръки.

Нямам критични бележки по представените ми за становище научни трудове. Препоръчвам на кандидата да публикува своите изследвания в чуждестранни издания, както и в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. Също така, в последващото си академично развитие да продължи да задълбочава и популяризира изследванията си по отношение на ролята на човешкия фактор в сигурността и влиянието на авторитарния профил в условията на криза на сигурността, както и да разшири емпиричната основа на изследванията си.

5. Заключение.

Документите и материалите представени от главен асистент доктор Валерия – Тереза Тошкова Дончева отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за подбор и развитие на академичния състав в НВУ „Васил

Левски“. Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“. В работите на кандидата има оригинални приноси с научен, научно-приложен и приложен характер, които са получили признание и са цитирани от научната общност. Постигнатите от главен асистент доктор Валерия Дончева резултати в учебната и научно-изследователската дейност напълно съответстват на минималните национални и допълнителните изисквания на НВУ „Васил Левски“ за заемане на академична длъжност „доцент“, а научната и преподавателската квалификация на кандидата е без съмнение.

6. Оценка на кандидата.

След запознаване с представените от кандидата в конкурса материали и научни трудове, както и извършения анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни и научно-приложни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка за кандидата по конкурса, предлагам на научното жури да класира кандидата доктор Валерия – Тереза Тошкова Дончева, и да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на факултет „Сигурност и отбрана“ за избор на доктор Валерия – Тереза Тошкова Дончева за заемане на академичната длъжност „доцент, висше училище“ за цивилен служител в катедра „Национална и регионална сигурност“ на факултет „Сигурност и отбрана“ на Национален военен университет „Васил Левски“, в област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана”, професионално направление 9.1. „Национална сигурност”.

26 октомври 2026 г. **Изготвила становището:**

Гр. Велико Търново Проф. д.н. Мария Илчева

S T A T E M E N T

by Prof. DSc Maria Kirilova Ilcheva, University of Veliko Tarnovo "St. Cyril and St. Methodius", Faculty of Philosophy, Department of National Security and Political Sciences, address: Veliko Tarnovo, „Theodosii Tarnovski" Str. tel: 0888331611, e-mail. m.ilcheva@ts.uni-vt.bg

of the scientific papers submitted for participation in a competition for the academic position of "Associate Professor", announced by order of the Head of the National Military University "Vasil Levski" No RD 02-798/24.07.2026 г. and published in the State Gazette No. 71 of 07.08.2026, for the vacant academic position of "Associate Professor Higher Education", for a civilian employee in the Department of National and Regional Security at the Faculty of Security and Defense of the National Military University "Vasil Levski", in the field of higher education 9. "Security and Defense", professional field 9.1. "National Security"

In the competition for "Associate Professor", announced in the State Gazette, No. 71 of 07.08.2026 and on the website of the National Military University "Vasil Levski" for the needs of the Department of National and Regional Security of the Faculty of Security and Defense, there is one applicant - Dr. Valeria – Tereza Toshkova Doncheva, Chief Assistant Professor at the Department of Protection in Emergency Situations of the Faculty of Security and Defense of the National Military University "Vasil Levski", Veliko Tarnovo. Veliko Tarnovo.

Veliko Tarnovo
2026

1. **General overview of the procedure and the candidate.**

One candidate has submitted an application for the competition for the academic position of Associate Professor at Vasil Levski National Military University in higher education field 9, Security and Defense, professional field 9.1, National Security, announced to meet the needs of the Department of National and Regional Security within the Faculty of Security and Defence: **Valeria-Tereza Toshkova Doncheva, PhD, Chief Assistant Professor** in the Department of Emergency Management within the Faculty of Security and Defence at Vasil Levski National Military University.

The materials submitted by Dr Valeria-Tereza Doncheva in hard copy and electronic form comply with the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Implementation, and the requirements of the Regulations for the Selection and Development of Academic Staff at Vasil Levski National Military University.

Dr Valeria-Tereza Doncheva has submitted a total of 29 scholarly publications, all published after the award of her doctoral degree. These comprise one monograph submitted as a habilitation work (232 pages) and 28 research papers and articles (292 pages in total). Twenty-eight of the works are single-authored and one is co-authored, which demonstrates a high degree of independence in her research.

I accept for assessment in this opinion 29 scholarly publications relevant to the subject area of the competition. Of the research papers and articles submitted for the competition, 27 were published in non-indexed, peer-reviewed publications or edited collective volumes in Bulgaria, while one paper appeared in a publication abroad. The sustained growth in the candidate's publication output over time is particularly commendable, with more than half of the publications (15 works, including the monograph) having appeared in the past two years.

The candidate's research interests and publications fall within the professional field and subject area of the competition and meet the requirements and teaching needs of the Department of National and Regional Security within the Faculty of Security and Defence. Her scholarly output is relevant to the courses Military Psychology and Pedagogy, Fundamentals of Political Science, Social Psychology, and Social and Demographic Aspects of Security.

The information, documents and supporting statements submitted by Dr Valeria-Tereza Doncheva demonstrate that she meets both the minimum national requirements laid down in the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its Implementation, with a total of 485 points against the required 400, and the additional requirements set out in the Regulations for the Selection and Development of Academic Staff at Vasil Levski National Military University for appointment to the academic position of Associate Professor in higher education field 9, Security and Defence, professional field 9.1, National Security, with a total of 221.5 points against the required 150.

Dr Valeria-Tereza Doncheva's biographical information demonstrates consistent progress in advancing her education and professional qualifications. According to the academic curriculum vitae submitted, she obtained her educational and scientific degree of Doctor (PhD)

in 2016 in higher education field 3, Social, Economic and Legal Sciences, professional field 3.5, Public Communications and Information Sciences, in the scientific specialty Organisation and Management outside the Sphere of Material Production. The candidate is actively engaged in public affairs and expert work beyond academia. She has held various elected positions on Veliko Tarnovo Municipal Council and, during the 2023–2027 term of office, serves as Chair of the Standing Committee on Education, Science, Culture and Religious Affairs. Dr Doncheva has held the academic positions of Assistant Professor and Chief Assistant Professor in the Department of National and Regional Security and the Department of Emergency Management within the Faculty of Security and Defense, and has also served as a visiting lecturer at Angel Kanchev University of Ruse.

She has participated in two research projects, including one national project under the National Research Programme on Security and Defence, approved by Council of Ministers Decision No. 731 of 21 December 2021. She has acquired additional qualifications at the Dimitar Panitza Bulgarian School of Politics and the Institute for Social Integration, Friedrich Ebert, and has attended a number of professional development courses aimed at enhancing digital skills and applying innovative methods in education.

2. **General overview of the candidate's activities**

I consider Dr Valeria Doncheva to possess substantial teaching experience consistent with the requirements of the academic position for which she is applying. This is demonstrated by the lectures she has delivered to students and officer cadets, as well as by the new courses she has developed. The candidate has delivered lectures and practical classes in several subjects: Military Psychology and Pedagogy, Fundamentals of Political Science, Social Psychology, Social and Demographic Aspects of Security, and Psychology of Leadership in Extreme Situations.

In addition to her teaching activities, the information submitted indicates that Dr Valeria Doncheva has participated in the development of six course syllabi and the associated lecture courses, including presentation materials. I would particularly like to highlight her work beyond the classroom, including the provision of learning opportunities in practical settings outside the University through off-campus classes for officer cadets and students enrolled in the National and Regional Security programme, held at Veliko Tarnovo Municipality.

The following assessment of the candidate's contributions to research and applied research draws together the findings of her scholarly works and publications. The materials submitted by Dr Valeria Doncheva for this opinion reveal a distinct interdisciplinary approach to national security research.

The interdisciplinary character of her scholarly output is reflected in the systematic integration of the conceptual frameworks and methods of psychology with national security theory. Psychology provides the explanatory models and diagnostic tools, while national security defines the problem domain, the objects of inquiry and the criteria for applicability. The publications reviewed reveal five areas of interdisciplinary synthesis: the political

psychology of security; personality psychology and individual security; military and organisational psychology; the social psychology of groups and conflicts; and societal and demographic security. Within this framework, the candidate develops new concepts, theoretical models and classifications, substantiated by empirical research and analytical tools, which extend scholarly knowledge of the various dimensions of security.

The candidate's scholarly output is unified by a common research thesis: the resilience of security systems depends not only on their regulatory, institutional and technical provision, but also on the psychological characteristics, value orientations and behaviour of the people who constitute and manage them. Central to this thesis is the human factor as a structural and strategic component of national security, rather than merely as an operational or staffing resource. The candidate's works can be grouped into four interrelated thematic areas.

1) The Authoritarian Personality Power and the Need for Security.

This is the principal area of the candidate's research, brought together in her monograph. The authoritarian personality is examined as a multidimensional psychological and sociopolitical construct, with the need for security identified as a key determinant.

2) Military and Organisational Psychology and Management of the Human Factor.

This area has an applied focus and is directly related to the training of officer cadets and military personnel. The research examines the psychological characteristics of military activity and character development within military educational settings, including the transition from externally guided development to self-directed development. Emotional intelligence is substantiated as a resource for the transition from discipline to self-regulation, for leadership, and for decision-making under stress.

3) Social Psychological Phenomena Conflicts and Communication

Conformity, suggestion, imitation, fear and panic are examined as mechanisms of group behaviour with a dual adaptive and destructive role. Conflict is analysed at the organisational level, with an emphasis on ethics, and at the societal level through explanatory theories and their significance for social and political security.

4) Contemporary Risks to National Security and Societal Resilience

Disinformation, fake news and social engineering are examined as forms of psychological and political influence and as threats to information security and democracy. Migration is studied as a factor in Bulgaria's demographic security and as both a risk and a strategic resource.

Research Contributions

I would summarise the research contributions as follows:

1. An expanded theoretical model of the authoritarian personality in the context of national security. The novelty of the candidate's scholarly work lies in distinguishing authoritarianism from ideology and defining it as a behavioural pattern activated under conditions of threat and crisis.

2. Conceptualization of the relationship between personality, power and security. The tension between freedom and security is usually addressed from a normative perspective, as in law and political theory. Here, it is analysed from the perspective of political psychology, with reference to the individual's propensity to relinquish independence in pursuit of security.

3. An interdisciplinary model for studying the human factor in security systems.

4. The dual role of individual and group mechanisms in security systems. Classical social psychology views conformity and obedience primarily as threats to individual moral autonomy. Here, they are reconsidered in the context of security, where they also constitute a prerequisite for discipline, coordination and mobilisation.

5. Theoretical enrichment of military and organisational psychology. Emotional intelligence, motivation and organisational socialisation are presented as psychological resources that enhance the professional effectiveness and resilience of officer cadets and personnel.

6. A comprehensive social psychological approach to contemporary risks to national security. Disinformation, social engineering, conflicts, polarisation, migration and demographic processes are analysed as interrelated risks, with the human factor providing their common denominator.

Applied Research Contributions

The applied research contributions can be summarised as follows:

1. An applied foundation for the psychological selection, assessment and development of personnel.

2. Guidelines for preventing authoritarian practices and institutional dysfunction through mechanisms that balance discipline and professional autonomy.

3. A practical model for managing and developing the human factor in military and organisational settings.

4. Guidelines for organisational socialisation, motivation and personnel management.

5. Measures for managing group behaviour, conflicts and crisis situations.

In conclusion, Dr Valeria-Tereza Doncheva skillfully combines social and psychological approaches in her research in the context of contemporary crises and hybrid threats to national security. Classical psychological constructs are applied to the field of national security, where they are empirically tested and analysed through contrasting dimensions such as discipline and autonomy, control and trust, and functionality and risk. This broad research profile enables security issues to be examined from both individual and societal perspectives, integrating psychological dimensions into an interdisciplinary model for studying the human factor in security systems.

The candidate possesses the requisite in-depth knowledge and analytical skills in matters of fundamental importance to national security and fully meets the criteria for appointment to the academic position of Associate Professor. The findings presented have clear practical

applications, including in the training of officer cadets and participants in specialist training programmes at Vasil Levski National Military University.

There are sound grounds for considering the contributions identified and the results obtained to be the candidate's own achievements. Citations of her scholarly publications provide evidence of their significance. The documentation reports one citation in the category of indexed publications and peer-reviewed collective volumes, as well as 17 citations in non-indexed, peer-reviewed publications.

3. **Opinion on the presence or absence of plagiarism**

At the time of preparing this opinion, I am not aware of any substantiated written allegation of plagiarism in the candidate's publications submitted by an identified complainant.

4. **Critical comments and recommendations**

I have no critical comments on the scholarly works submitted to me for assessment. I recommend that the candidate publish her research in international publications, as well as in scholarly publications abstracted and indexed in internationally recognized scientific databases. I further recommend that, in her subsequent academic development, she continue to deepen and disseminate her research on the role of the human factor in security and the influence of the authoritarian personality profile in situations of security crisis, and broaden the empirical basis of her research.

5. **Conclusion**

The documents and materials submitted by Chief Assistant Professor Valeria-Tereza Toshkova Doncheva, PhD, meet all the requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Implementation, and the Regulations for the Selection and Development of Academic Staff at Vasil Levski National Military University. The candidate has submitted a sufficient number of scholarly works published after those used for the defence of her dissertation for the award of the educational and scientific degree of Doctor (PhD). Her works contain original contributions to research, applied research and practice, which have gained recognition and have been cited by the scholarly community. The results achieved by Chief Assistant Professor Valeria Doncheva, PhD, in teaching and research fully meet the minimum national requirements and the additional requirements of Vasil Levski National Military University for appointment to the academic position of Associate Professor. The candidate's research and teaching qualifications are beyond doubt.

6. **Assessment of the candidate**

Having examined the materials and scholarly works submitted by the candidate for the competition and analysed their significance and the contributions they make to research and applied research, I consider it fully justified to give the candidate a positive assessment. I

recommend that the academic jury rank Dr Valeria-Tereza Toshkova Doncheva as the successful candidate and prepare a report and proposal to the Faculty Council of the Faculty of Security and Defence recommending her election to the academic position of Associate Professor at a higher education institution, as a civilian employee in the Department of National and Regional Security within the Faculty of Security and Defence at Vasil Levski National Military University, in higher education field 9, Security and Defence, professional field 9.1, National Security.

26th October 2026
Veliko Tarnovo

Statement prepared by:
Professor DSc Maria Ilcheva